

DELAVEC

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Selenburgova ul. 6/II.

GLASILO GLAVNEGA RADNIČKEGA SAVEZA JUGOSLAVIJE

Izhaja 1. in 15. dne v mesecu.

Stane posamezna številka Din 2.—, mesečno Din 4.—, celoletno Din 48.— Za članke izvod po 1-10 Din.

Oglasi po ceniku.

Dopisi morajo biti frankirani in podpisani ter opremljeni z štampiljko dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo. Reklamacije so poštne proste.

Nad rudarji v državnih rudnikih je izrečena obsodba.

V sporu med rudarskimi delavci in državo kot delodajalko je izrekel minister za šume in rude kot poslednja instanca sledečo razsodbo, ki je razglašena rudarskim delavcem:

Gospod minister za šume in rude je ukinitel s svojim odlokom z dne 28. avgusta t. l. št. 8300 s prvim septembrom t. l. obstoječo delovno pogodbo, sklenjeno dne 21. septembra 1923 in odredil, da od 1. septembra t. l. velja zgoraj omenjena pogodba s sledečo spremembo:

I. Ukine se desetodstotna doklada kot odškodnina za ugodnosti in ostane samo petdesetodstotna doklada za čezurno delo.

II. Ukine se dosedanja stoođstotna doklada za produktivno nedeljsko delo in ostane samo petdesetodstotna.

III. Poviša se temeljna plača kot odškodnina za ukinjene ugodnosti, katere so delavci dosedaj imeli, kakor doklade na družino, za obutev in plačani dopust:

a) po 2 dinarja dnevno kategorijam pod št. I., II., III., IV., VI., VII., VIII., IX.;

b) po 1 dinar kategorijam pod št. V. in X.;

c) uvede se nova kategorija profesoristov pod št. VII. s temeljno plačo 10 dinarjev;

d) uvede se nova kategorija delavcev čuvarjev s temeljno plačo 8 dinarjev;

e) uvede se nova kategorija pisarniških pomožnih moči po kvalifikaciji s temeljno plačo od 8 do 14 dinarjev;

f) zniža se temeljna plača učencem in vajencem pod št. XI. na 2 dinarja dnevno.

IV. Ukine se cela družinska doklada.

V. Ukine se premija neoženjenim delavcem za redno delo.

VI. Ukine se izplačilo v denarju za deputatni premož.

VII. Ukine se doklada za nabavo obleke in čevljev.

VIII. Dosedanja cena moki se poveša, in sicer: koruzna moka od 30 para na 50 para, krušna moka od 50 para na 75 para, moka za kuho od 75 para na 1 dinar 50 para, moka za pecivo od 1 dinar na 1 dinar 50 para.

Količina moke po popustu se dobi: za delavce samce 750 gr, za oženjene brez otrok 1 kg, za oženjene z 2 otrokoma 1 kg 50 dkg, za oženjene z 3 ali več otroci 2 kg na šiht.

Od količine, katera pripada delavcem, je mogoče vzeti dve tretjini krušne in eno tretjino ostale vrste moke. Delavci lahko dobijo popust na živila tudi v denarju.

IX. Ukine se obveznost uprave rudnikov, da bi nabavljala obleko in čevlje za delavce.

X. Plačani dopust po odredbi delovne pogodbe IV. b) se ukine.

Direkcija državnih rudnikov št. 18.272.

S to odredbo se znižajo plače skoro vsem kategorijam rudarskih delavcev in ostanejo z malimi izjemami neizpremenjeni zadnji predlogi direkcije državnih rudnikov.

S tem so plače rudarskih delavcev v državnih rudnikih znižane.

Oblast je šla preko odpora delavstva, ki nima ne borih strokovnih organizacij, ne prave politične zaslombe.

Na tem primeru se je zopet bridko maščevala lahkovernost delavstva, ki je šlo pri zadnjih volitvah za nacionalističnimi frazami — mesto da bi stopilo pred politične stranke s svojim stanovskim programom.

Minister Radičeve stranke, kateri so izrekli tudi nekateri rudarji zaupanje, se ni izkazal vreden tega zaupanja.

Predstraže, naprej!

Za ohranitev osemurnega delovnika!

Za nedeljski počitek!

Protí nočnemu delu v pekarnah!

Za zaščito delavskih zaupnikov!

Za pravično zavarovanje rudarjev!

Za starostno zavarovanje delavcev!

Za zavarovanje kmečkih delavcev!

Protí krivičnemu obdavčenju delavstva!

Za ureditev delovnega razmerja monopolcev in železničarjev!

Za ukrepe proti brezposelnosti!

Za ukrepe proti stanovanjski bedi!

Za eksistenčni minimum!

Za moč in ugled delavskih organizacij!

Kapitalistični kaos.

Nervoznost in nesigurnost po celem svetu od dne do dne narašča. Sedaj tu in zopet tam vsplamti velikanski plamen, katerega se vidi daleč naokoli in ki naznanja, da tvorijo od kapitalizma ustvarjene nacionalne, politične in socialne razmere ognjišče, ki bo kmalu tako veliko, kakor ves od človeštva obljudeni svet. V prvih letih po vojni se je pričakovalo, da bodo kapitalisti, takoj ko bodo vse težave, ki so nastale po šestletnem razdiralnem delu, premagane, svet zopet spravili v nekako ravnotežje in tako izmučenemu človeštvu ustvarili vsaj kolikor toliko znosnejše razmere. Opažamo pa ravno nasprotno. Čimbolj se vojnemu čaku oddaljujemo, vedno manj imamo izgleda, da gre pot, katero mora človeštvo pod vodstvom kapitalizma hoditi, namesto v svobodnejšo in znosnejšo smer, v nasprotno smer in se vedno bolj opaja, da vodi kapitalistični način rešitve velikih političnih, socialnih in nacionalnih vprašanj, človeštvo novim katastrofam nasproti. Mirovne pogodbe, od katerih so si njeni ustvaritelji mnogo obetali, kažejo pomanjkljivost in kmalu bodo postale brezpredmetne, ako se jih ne podvrže reviziji. Nastajajo novi veliki problemi z danes še nevidnim izhodom, proti katerim kapitalistični svet ne pozna drugih sredstev, kakor vojno in silo, tako da se zlo, katero človečanstvo tlači, namesto odpravi, ustvarja vedno iznova.

V Kitajski, v Indiji, v Egiptu in Maroku so vstaje. Te vstaje imajo različne oblike, različne barve in stremijo po različnih ciljih, toda v vseh je naperjeno sovraštvo proti evropskemu kapitalizmu, proti izkoriščevalnemu gospodstvu belih, proti vojaški in denarni sili, proti številno slabemu in daleč oddaljenemu vladajočemu razredu, ki pa vlade nad temi obseznimi ozemlji in ogromnimi človeškimi masami ne more izpustiti iz rok, ako hoče, da njegove sile v lastnih državah ne začno majati.

Evropa sama kot taka je v političnem, nacionalnem in gospodarskem pogledu še vedno kup razvalin. Nacionalni problemi Srednje Evrope, katere se je hotelo rešiti z vojno in imperialističnim mirom, še vedno čakajo na rešitev, kakor takrat, ko je šlo toliko narodov v vojsko, da ta problem rešijo.

Dva največja naroda evropskega kontinenta nista priključena sistemu evropskih držav. Rusija in Nemčija sta dva velika vprašaja, ki ne dasta graditeljem Versailleske mirovne pogodbe mirne vesti. Vse določbe mirovne pogodbe ne morejo odpraviti sedanje stanje in prišel bo čas, ki bo vso vez raztrgal, ako se to vez že preje ne bo prostovoljno odpravilo. Nemčiji se hoče odvzeti njeno fiziološko silo, Rusiji pa njeno socialno koncepcijo, ker to oboje ogroža vladajoči sistem zapadnih kapitalistov. Toda vsi taki poskusi vodijo v obubožanje sveta in v še večji kaos.

Le veliki napor, ki jih bo porodil čut solidarnosti vseh delavoljnih ljudi, morejo voditi do resnič-

nega preporeda in obnove sveta. V tej smeri kapitalistična politika ne dela. V vseh deželah upostoča najvažnejše produktivne sile. Nesmiselne zaščitne carine naj bi ščitile domačo produkcijo, mesto da bi zboljšale mednarodno delitev dela, ki ni bila nikdar tako potrebna, kakor ravno v teh razdrapanih časih.

Na tak način skoro vsi narodi izrabljajo svoje produktivne sile neekonomično in namesto v blagostanju se nahajajo narodi v silni bedi. Francoska z velikim trdom obnavlja svoje upostožene severne pokrajine: toda padanje vrednosti franka jasno dokazuje, da se tudi ta dežela ne more obvarovati pred obubožanjem, akoravno je mirovna pogodba zanjo najugodnejša. Poleg tega tudi ostali narodi trpe na bedi in pomanjkanju: ugasnjeni plavži in martinske peči, zarjaveli stroji, tihe tovarniške piščalke, neokajeni tovarniški dimniki, ubup in naraščajoča beda brezposelnih priča o družabnem redu, ki more obstojati le tedaj, ako izstrada na milijone brezposelnih.

Najvišja politično-gospodarska organizacija buržuazije — Zveza narodov — je poskušala zacetiti nekaterim državam tiste rane, ki jim jih je sama napravila. Toda kapitalizem se ne meni za svojo Ahilovo poto: on ne celi ran, ki jih je napravil sam, on rane še poglablja, jih smrtno nevarno okužuje.

Na Madžarskem, v evropski skladnici žita, je delo za sanacijo imelo ta vpliv, da je v času žetve bilo brez posla na desetisoče poljedelskih delavcev. Ali bodo morali ti delavci na zimo leči živi v grob? V nič boljšem stanju niso druge bogate države.

V tej luči se razgrinja pred našimi očmi ves svet in gospodarstvo kapitalizma. Svetovna vojna je človeštvo razgalila kapitalizem v vsej njegovi nagoti. Pod vtisi pretresljive slike, v kateri se je predstavil človeštvu sedanji kapitalistični družabni red, se gibljejo na vseh delih sveta mase narodov in izrekajo nad svetovnim zločincem kapitalizmom kaznen — revolucijo. Restavracija vojnih krvnikov je pričela svoj zmagoslavni pohod. S svojim orodjem — lažnjivim tiskom je prepričala mase, da se ne morejo rešiti revščine z viharjem revolucije, temveč le z obnovo kapitalizma. Kdor danes opazuje kapitalistične sile po njihovem delu, kdor opazuje vedno večje socialne in nacionalne krize, ta bo spoznal, da je to upanje — zabloda. V gospodarskih krizah vsakega posameznega naroda, v velikih gospodarskih sporih, ki segajo od enega dela sveta do drugega, je nezmožnost kapitalistične družbe, zagotoviti človeštvu življenjski obstoj, očitna in jasna. Krize, ki so danes na dnevnem redu, jih ne moremo primerjati z onimi leta 1918. Toda z današnjimi krizami je treba računati, ker je proletarijatu zgodovina naprtla dolžnost, da se pripravi in oboroži, da prepreči gospodarsko upropaščenje družbe in pribori človeštvu boljše bodočnost, nego mu jo kuje kapitalizem!

Davčni vijak pritiska!

Dohodki od državne trošarine.

Generalna direkcija posrednih davkov je objavila dohodke trošarine za proračunsko leto 1924-25 (od 1. aprila 1924 do 31. marca 1925). Ti dohodki so znašali v razmerju s prejšnjim proračunskim letom:

	za 1923-24	za 1924-25
	v milijonih dinarjev	
Sladkor	290.6	388.8
Kava	35.1	38.3
Kavine primesi	2.4	2.3
Riž	4.9	5.—
Pivo	41.8	41.4
Boljša vina	0.9	0.9
Vino	48.7	47.3
Brezalkoholni ekstrakti	0.2	0.3
Liker, konjak	4.3	5.2
Sveče	1.4	0.7
Električne žarnice	7.1	7.7
Gorilni plin	0.9	1.6
Kalcijev karbid	2.8	3.—
Kresila	0.4	0.9
Alkohol	85.5	137.7
Žganje	21.8	14.2
Očetna kislina	2.7	3.1
Bencin	34.2	41.3
Kontrola za denaturalni špirit	0.7	2.7
Skupaj milijonov dinarjev	587.2	743.—

V razmerju s preteklim proračunskim letom so se zvišali trošarinski dohodki za 155 milijonov dinarjev.

Kar se tiče poedinih potrebščin je država imela največje dohodke pri sladkorju — vsoto okrog 388 milijonov dinarjev. V tem letu se je potrošilo v državi 7776 vagonov sladkorja, dočim se ga je v preteklem proračunskem letu 5812 vagonov. Potrošilo se je torej v zadnjem letu 1964 vagonov sladkorja več.

Tem 388 milijonom, ki jih je prejela država kot trošarino na sladkor, se prišteje še približno tako vsoto, ki so jo spravili v žep tovarnarji, ker jim je država s carino omogočila — ki znaša 5 Din od kilograma — za kateri znesek oni prodajajo sladkor nad ceno normalnega kapitalističnega dobička.

Druga potrebščina, ki je doprinesla največ dohodkov, je alkohol. Zadnje leto je na alkoholu država prejela 137.7 milijonov dinarjev trošarine. V prejšnjem letu je znašala trošarina na alkohol le 85.5 milijonov, to pa radi tega, ker je bila trošarinska tarifa povišana, pa tudi radi tega, ker je bila letina sliv slaba in se je žganja toliko več pridelalo.

Zanimiv je pojav, da se potrošnja piva ni povečala, nasprotno se je zmanjšala, ker je dala iste trošarine kljub temu, da je bila tarifa povišana.

Brezdvomno je, da pada največji del bremena te trošarine na najširše plasti delovnega naroda in da življenjske potrebščine silno podražijo.

Nesporno je, da bo nespametna trošarinska politika, ki ubija konzumno moč naroda, dovedla slednjič do tega, da bodo začeli dohodki padati, ker bo pod težo visoke trošarine začel nazadovati konzum in minister financ bo razočaran, ko bo dosegel ravno nasprotno rezultate, ki si jih je zaželel.

Tudi tu padajo ovire.

Iz tajništva Delavske zbornice smo dobili obvestilo, da je minister za socialno politiko končno vendarle odobril pravila in volilni red za našo delavsko zbornico.

Sedaj je treba rešiti še vprašanje železničarjev in rudarjev. Tudi v tem oziru so naše zbornice pridno na delu.

Da bo imelo naše delavstvo v to delo vpogled, priobčujemo v naslednjem dva dopisa, iz katerih je razvidno stališče ministrstva saobračaja in stališče centralnega tajništva Delavskih zbornic v vprašanju pripadnosti železničarjev k delavskim zbornicam.

Centralnemu tajništvu Delavskih zbornic — Beograd.

V odgovoru na tuur. akt ministrstva SBR 613.6 od 20. oktobra preteklega leta, s katerim se zahteva od ministrstva saobračaja:

Da se železničarji v smislu § 11, odstavke 1, v zvezi 1, § 36, odstavke 2, zakona o zaščiti delavcev, podvržejo plačevanju doklad za vzdrževanje začasnih delavskih zbornic, in na dopis centralnega tajništva št. 33 z dne 2. julija tek. leta, s katerim se zahteva načelna odločitev o udeleževanju železničarjev pri volitvah za volitev predstavnikov za plenum Delavskih zbornic, je gospod minister saobračaja s svojim dopisom št. 21261-25.9 z dnem 20. julija dostavil temu ministrstvu naslednje svoje mišljenje:

Služba delavcev državnih prometnih ustanov je javno-pravnega značaja ter oni po § 36 zakona o zaščiti delavcev ne spadajo pod zakon o zaščiti delavcev. Z ozirom na to niso dolžni plačevati doklade za Delavske zbornice niti ni potrebno njih sodelovanje pri volitvah v zbornice.

Udeleževanje delavcev prometnih ustanov v Delavskih zbornicah bi bilo na škodo disciplini, brez katere je nemogoče svoboden promet.

To se ne tiče dninarjev (najetih) od slučaja do slučaja, kakor tudi onih, kateri se najamejo za izgraditev novih železnic. Gospod minister smatra, da le ti so enaki ostalim delavcem izven državne službe ter veljajo odredbe zakona o zaščiti delavcev le za nje.

Gornje stališče gospoda ministra saobračaja se dostavlja naslovljenemu tajništvu v razmotrivanje, mišljenje ter povratek akta.

Po naredbi ministra socialne politike:
Dušan Jeremić l. r., inšpektor.

Ministrstvo za socialno politiko v Beogradu.

V odgovor na zgornji dopis nam je oddati svoje mišljenje:

1. Tolmačenje gospoda ministra saobračaja, da železničarji ne spadajo pod zakon o zaščiti delavcev (z. z. d.), ker je služba delavcev državnih saobračajnih ustanov javno-pravnega značaja, je v protislovju z zakonom o zaščiti delavcev.

Vsi oni delavci in nameščenci, ki spadajo pod izvajanje zakona o zaščiti delavcev, so člani delavskih zbornic, ker so one razredne predstavnice delavcev in nameščenecv (mesečarjev) na teritoriju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, § 36 Z. Z. D. S to odredbo se uvrščajo pod ta zakon vsa obrtna, industrijska, trgovska, prometna, rudarska podjetja na teritoriju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, brez ozira na to, komu pripadajo, privatnim osebam ali javnim telesom. Zakon določa torej *ravno nasprotno*, kar navaja mišljenje gospoda ministra saobračaja.

Ce pa bi bilo mišljenje gospoda ministra saobračaja, da so železničarji identični z javnimi nameščenci točno, tedaj bi Z. Z. D. s svojim § 1 ne določal izrecno, da se zaščita razteza na vsa prometna podjetja brez ozira, da li ona pripadajo privatnikom ali javnim telesom. Člen 36 istega zakona ne pravi, da se zakon ne razteza na osebe, katerih služba je javno-pravnega značaja.

V nasprotju z mišljenjem gospoda ministra saobračaja je zakon jasno določil, da železničarji niso javni nameščenci (železničarji).

Tudi s stališča ustavnih določb, stališča ministra saobračaja ne more vzdržati kritike.

Železnice so pri nas pretežna last države, katera razpolaga poleg tega še z drugimi svojimi privatnimi podjetji in imetjem. Če bi se smatrali nameščenci in delavci na pr. državne sladkorne tovarne državnega posestva Belje itd. za javne nameščence, ker so podjetja državna last, potem bi veljalo to tudi za železničarje, kar pa ni. *Oni so samo nameščenci podjetja, katerega lastnik je država.* Ali država in podjetje, v tem slučaju železnice, ni isto. Stališče, da je služba delavcev državnih prometnih ustanov javno-pravnega značaja, vodi do absurdnih zaključkov, ker imamo poleg železnic, ki so last države, še železnice, ki so privatna last. Funkcije železničarjev so povsod brez ozira na to, kdo je lastnik železnice iste. Se li more železničarje privatnih železnic smatrati kot javne nameščence? Ze samo vprašanje je absurdno. Po čem je tedaj železničar, ki je zaposlen na železnici, katera je last države, javni nameščenec, ko pa so funkcije, ki jih odreja značaj nameščenecv in uradnikov, splošne. Privatni, ali državni za železničarje nima pomena ne razlike, oni služijo istim ciljem, ter zato tudi značaj železničarjev pa, bodisi da so tu ali tam, ostane neizpremenjen in more biti povsod samo isti, *in sicer da oni niso javni nameščenci oziroma nameščenci države, so le nameščenci železnice, katere lastnik je država*, ali zato ni isto, kar je država sama. Samo sebe ali posamezne svoje dele država ne more niti ne sme prodati; v tem, ko vsak privatno lastništvo, pa bodisi da so to železnice, morejo in smejo — mnogi politiki — ekonomski in državni pravijo, da je to potrebno.

Za slučaj, da bi država svoje železnice dala v najem ali prodala, nakar ima pravico, opozarjamo, kam nas bi privelo mišljenje gospoda ministra saobračaja: če so železničarji državni uradniki. Ustava v členu 107 določa: »Uradnike, katerim je z zakonom zajamčena stalnost, se ne more proti svoji volji odpuščati brez pravdoreka kazenskega ali disciplinarnega sodišča.«

To velja za državne uradnike. Ako so železničarji organi in predstavniki države in ne železnice, tedaj jim država po določilu ustave jamči stalnost, ter jih obenem priznava za javne nameščence. V tem slučaju jih mora predvidevati v proračunu, obdržati jih v službi in v slučaju, da odda železnice iz svoje režije v privatne roke, železničarjev ne more odpuščati niti ne oddati zakupniku proti njih volji, ker jim ustava, če so javni nameščenci, to jamči. Ako je tedaj železničar državni in ne železniški uradnik, ga mora država obdržati v službi; če država ne bo imela železnice, kaj bodo upravljali n. pr. kurjač, premikač itd.?

Po tem potu pripelje mišljenje g. ministra saobračaja državo in državne interese v kaos in nedogledno raziskovanje, ker se gotovo vprašanje komplicira, mesto da bi se takoj dobila jasnost. Nepravno razumevanje g. ministra saobračaja prihaja odotod, ker so železnice pri nas pretežno last države in g. minister saobračaja smatra pri tem, da je on minister državnih železnic, ne pa, kar je minister prometa v državi, ki se ima zanimati za splošne prometne prilike v državi, brez ozira, kdo je lastnik prometnih ustanov. Nesporno je: da so imejtelji materialnih dobrin v državi

vsi jednaki in da tudi država kot imejteljica stoji v tem rangu jednako z drugimi privatniki, ker mora ona pridobivati materialne dobrine samo kot vsak drugi državljani (Slobodan Jovanović: O državi).

Napram vsemu temu, ustavi in zakonu in logiki in interesu državnih financ, dementira mišljenje g. ministra saobračaja in zahteva nasprotno rešitev: da železničarji spadajo pod zakon o zaščiti delavcev ter da so po tem dolžni plačevati doklade za Delavske zbornice in se morajo udeleževati pri volitvah istih.

2. Mišljenje g. ministra saobračaja, da bi udeleževanje železničarjev v delavskih zbornicah škodovalo disciplini, brez katere je nemogoče svoboden promet, ne drži, ker je splošno znano, da so železničarji v vseh kulturnih državah organizirani ter imajo svoje zaupnike, potom katerih pri delodajalcih zaključujejo svoje stvari; tako kolektivno zastopstvo je prineslo kot železnici, lastnikom in ustanovi ogromne koristi. Na Angleškem se udeležujejo ministri zborovanj železničarjev, ne da bi se morda bali za disciplino na železnici, temveč da pridejo bolj v stik s kolektivnimi zastopniki železničarjev, ter z njimi ustvarijo boljše razmere za promet. Nesporno je, da promet v Belgiji, Nemčiji, Švici, Franciji in Avstriji bolj funkcionira, kot pri nas in tam imajo izgrajeno in razvito razrednost železničarjev.

Mišljenje g. ministra saobračaja, v katerem se postavlja proti razredni reprezentaciji železničarjev pomeni še več, če pomislimo, da so železničarji pri nas polnoletni državljani in volilci, katerih glas je merodajen v vseh političnih ustanovah države; sedaj kar naenkrat pa ti ljudje ne smejo priti do tega, da bi lahko izrazili svoje zahteve, se zanje postavili v podjetju, v katerem ostavljajo svoje življenje — misli g. minister saobračaja — da oni še niso polnoletni in da morajo zato molčati? Mišljenje g. ministra gre za tem, da protivno ustavi in zakonom privede absolutizem v demokracijo ter da ravnopravne državljane napravi za sužnje, kateri kot taki soodločujejo pri obsežnejših vprašanjih državne politike, odnosno življenja. Država, ki je ustavna monarhija, tudi njej ne bi bilo v čast, če bi v podjetjih njih udeleževanju dovolila despotijo. Najmanj pa, ako bi ona to učinila v svojih podjetjih. Posebno to v času, ko zakon to izrecno zabranjuje, in ko se trudi, da po svojih organih v privatnih podjetjih na nje upliva in nadzoruje.

Izjavljajoč gornje svoje stališče prosimo ministrstvo za socialno politiko za intervencijo, kako bi se zakonske odredbe, ki se nanašajo na železničarje, druge delavce in nameščence, spremenile tako, da bi bili le ti upoštevani v delavskih zbornicah z vsemi pravicami in dolžnostmi, katere pripisuje zakon o zaščiti delavcev.

Za Centralno tajništvo Delavskih zbornic:
Dr. Živko Topalović l. r.

Draginjska tabela.

Petčlanska rodbina porabi na mesec:

Živilo	Množina	Cena za enoto		Skupen iznos	
		1.1913	sept. 1925	1.1913	sept. 1925
	kg	K	Din	K	Din
Moka za pecivo	8	0.36	6.50	2.88	52.—
Moka za kuho	6	0.34	5.50	2.04	33.—
Krušna moka	35	0.33	4.50	11.55	157.50
Korzna moka	6	0.25	4.—	1.50	24.—
Krompir	51	0.06	1.25	3.06	63.75
Fižol	6.3	0.36	3.50	2.27	22.05
Kaša	1.2	0.32	6.—	0.38	7.20
Riž	2.1	0.44	12.—	0.92	25.20
Olje	1	1.50	20.—	1.50	20.—
Mast	3.9	2.—	30.—	9.80	117.—
Mleko	45.1	0.20	3.—	9.—	135.—
Meso	6.1	1.80	18.—	10.98	109.80
Sladkor	5.8	0.88	16.—	5.—	92.80
Kis	2.5	0.24	2.50	0.60	6.25
Sol	2	0.24	4.50	0.48	9.—
Kava	0.4	2.72	72.—	1.09	28.80
Kavina primes	2	0.96	24.—	1.92	48.—
				Skupaj	64.97 951.35

Draginja. Ena predvojna krona je sedanjih Din 14.64

Kongres Splošne nemške strokovne zveze.

(IGB) V Breslau se je vršil 12. t. m. kongres Splošne nemške strokovne zveze, na katerem je zastopal Mednarodno strokovno zvezo s. Mertens, S. Leipart kot prvi predsednik je podal široko zasnovan referat in poročilo. Del referata je posvetil tudi političnemu položaju zadnjih let, ko je proletarijat Nemčije bojeval hud boj z naraščajočo reakcijo in za mlado weimarsko Nemčijo.

Ze pred kongresom se je v nemških strokovnih organizacijah obširno razpravljalo o organizacijskih vprašanjih, zlasti o vprašanju industrijskih zvez. Kakor je bilo predvidevati, je prišlo na kongresu do kompromisa in s tem do mirne in stvarne rešitve te točke. Kakor v drugih deželah, tako so si organizacije tudi v Nemčiji na jasnem, da mora priti do industrijskih organizacij. Toda to spoznanje še ni dozorelo. Za prehodno dobo je kongres sprejel predpise, ki omogočajo dosedanjo obojestransko sporazumljenje. V slučaju samolastnega stopanja kake zveze pri mezdah in drugih sporih lahko tako postopanje škoduje drugi zvezi. »Nobena strokovna organizacija ne sme samostojno le za sebe sestaviti svoje zahteve, dokler ni napravila z ostalimi prizadetimi zvezami odgovarjajočega sporazuma«, se glasi sklep kongresa.

Kongres je nadalje zahteval na polju socialnega zavarovanja ustvaritev enotnega, pravega socialnega delavskega prava in posebno zakona o delu in tarifnih pogodbah, kakor tudi enotno socialno zakonodajo sploh. Kongres je protestiral proti omejevanju koalicijskega prava in zahteval odstranitev ovir za svobodo stavke. V vprašanju o delovnem času je kongres zahteval od vlade in parlamenta zakon o delovnem času in osemurniku. Nadalje je kongres sklenil s skoraj vsemi glasovi pooblastiti zvezino predsedstvo, da poveča svoje napore za pridobitev zakonitega osemurnika, ako je treba z ljudskim glasovanjem. Kongres je z zadovoljstvom vzel na znanje, da je strokovnim organizacijam uspelo obdržati za najmanj polovico nemškega delavstva osemurni delovnik.

Zločinsko početje.

V zadnjih tednih so na dnevnem redu težke, tudi smrtne nezgode v stavbni stroki.

Vsem je še živo v spominu, da se je nedavno sesul pri neki novi stavbi v Beogradu stavbni oder in pokopal 15 delavcev pod seboj. V kolikor so posamezni ostali še pri življenju, so dobili pri nezgodi težke poškodbe in nepopravljive posledice.

Ni pa še minul teden dni, so se morali z zločinsko malomarnostjo proslaviti tudi ljubljanski stavbni podjetniki. Pri popraviljanju neke hiše je padel z odra zidarSKI pomočnik in obležal z razbito glavo mrtev na mestu.

Takoj za to nezgodo pa smo brali v časopisju, da sta se tudi v Trbovljah težko ponesrečila pri neki stavbi dva delavca.

Suhoparna in kratka so bila vsa ta poročila v meščanskem časopisju. Ponesrečili so se, nekateri smrtno, za druge pa dvomijo, da bi ostali pri življenju; tako nekako se vedno glase taka poročila.

Da pa zapuščajo ponesrečeni bedno siročad, nepreskrbljene matere, na sinovo preživljanje navezane očete, kdo bi se brigal za to!

Pogoste nezgode v stavbni stroki pa nam nujno velevajo, da z vso odločnostjo zahtevamo: v zapor z vsemi, ki so te nezgode zakrivali!

Na račun delavčevega življenja pa ne bo nihče špekuliral!

Vse gori opisane nezgode ja zakrivila naravnost zločinska brezbriznost dotičnih stavbnih podjetnikov. V vseh slučajih je ugotovljeno, da so bile varnostne mere pod psom in da je pripisovati le srečnemu slučaju, da se ni pripetilo še več nezdod.

Pa zakaj to, da bo vprašal ta ali oni.

Vsled krize, ki vlada v stavbni stroki, stavijo podjetniki običajno razmeroma nizke ponudbe. Da pa pridejo potem vseeno na svoj račun in do svojega dobička, pa opuščajo vse najenostavnejše varnostne mere in naprave, ki naj varujejo zaposlenega delavca pred nezgodo.

Delavčevu življenju riskira tak zločinski stavbni podjetnik zato, da lahko kljub razmeroma nizko pogojenim cenam pobaše svoj običajni dobiček. Seveda pri mešanju cementa, pri vzdavanju opeke gleda stavbnemu podjetniku lastnik zgradbe na prste. Nihče pa se ne briga za to, kako je zavarovano pri stavbi delavčevu življenju!

Zato uporabljajo pri stavbnih odrih običajno za to manj uporabljivi les in pri stavbi »odrajo« le, kolikor je najmanj potrebno. Kaj čuda, ako se zato skoro pri vsaki stavbi vsaj eden delavec ubije!

Prokleta se moti oni stavbenik, če misli, da je izpolnil napram delavcu že vso dolžnost, če ga je prijavil v zavarovanje. Za nezgode, povzročene po zločinski malomarnosti in dobičkarski požrešnosti, ne jamčijo zavarovalnice. Delavec je zavarovan le za one nezgodne slučaje, ki jih tudi skrb in previdnost preprečiti ne more. Če se pa ubije delavec zato, ker je napravil podjetnik oder tako, da je delavec padel skozi luknjo, ki je zevala med deskami na tleh, tukaj pa tudi najbolj vnet zagovornik delodajalskih interesov ne bo trdil, da je izvedel delodajalec one mere, ki jih je kot skrben podjetnik dolžan izvršiti.

Zato mora okrožni urad brezpogojno terjati plačilo odškodnine za ponesrečene od prizadetih podjetnikov, državni pravdnik pa jih mora posaditi za to zločinsko početje nemudoma v luknjo! To je še edino zdravilo in svarilo za podjetniško brezbriznost in dobičkarsko požrešnost!

Pri tej priliki pa moramo ravno tako kar najresnejše načeti vprašanje naših inšpekcij dela. Priznavamo, da je težko pri tako slabo in nezadostno dotiranih uradih ustrezati vsem zahtevam in zadoščati vsem stavljenim nalogam. Vendar pa morajo biti nezgode, ki so se pripetile zadnje tedne v stavbni stroki, za inšpekcijo dela resen in glasen memento, da je treba z energično in trdo roko poseči v gnilo sršenovo gnezdo stavbnih podjetnikov.

Prepuščamo gradbenim direkcijam, če dopuščajo na potresnem ozemlju vsakršno, še tako skrupucano stavbo. Ne dopuščamo pa, da bi za pocenitev stavbnega gibanja morali prispevati krvni davek naši pridni zidarji!

Zidarji prispevajo k pocenitvi stavbnega gibanja dovolj s tem, da pridno delajo in pošteno stradajo?

Naše organizacije.

Na željo nekaterih naših podružnic in organizacij, bo odslej naprej izhajal »Delavec« vsakega 10. in 25. v mesecu. Ta mesec bo izšel »Delavec« 15. in 25., prihodnji mesec pa 10. in 25.

Kovinarji.

Kovinarji pozor!

Sodruge livarje opozarjamo, da nihče izmed njih ne potuje v Subotico in išče dela v tovarni »Ferrum«. Nihče naj ne potuje v Subotico na poziv kočarkoli, ker so delodajalci poskusili z zvijačo dobiti delovne moči in so v ta namen razposlali nekaj svojih uradnikov, ki iščejo med livarji kaline.

Nihče naj se ne ozira na morebitne pozive in oglase v dnevnem časopisju, v katerem bi se pozivljalo livarje na delo v tej tovarni. Delavci morajo računati s tem, da bodo delodajalci uporabili vsa sredstva, da dobe moralno zadoščenje in da ostanejo končno veljavno zmagovalci.

Splošna Delavska Zveza Jugoslavije.

Liboje pri Celju. (Vsem delavskim rezrednim organizacijam ne znanjel) Naša podružnica porcelanskih delavcev je nameravala letos, dne 30. avgusta obhajati 25-letnico svojega obstoja, odkar se je ustanovila »Podružnica unije porcelanskih delavcev v Avstriji«. Direkcija državnih železnic v Ljubljani nam pa ni bila naklonjena, da bi prošnje za polovično vožnjo pravočasno rešila. Ministrstvo saobračaja, ki ima v zadnjem, oziroma v najnovejšem času take prošnje v svoji kompetenci, nam pa prošnje še ni rešilo. Iz navedenih razlogov odpade vsaka javna proslava. Namesto javne proslave se bo napravil zgodovinski zapisnik o 25-letnem obstoju strokovne organizacije porcelanskih delavcev v Libojah. Onim činiteljem, ki so proslavo z zavlačevanjem prošnje onemogočili, se bomo na primeren način zahvalili pri prihodnjih državnozbornih volitvah.

Podružnica porcelanskih delavcev v Libojah.

Konferenca steklobruscev.

V Beogradu se je vršila dne 19. avgusta t. l. konferenca steklobruscev, kateri so prisostvovali steklobrusci iz vseh v to stroko spadajočih obratov v Beogradu. Konferenca je sklenila sledeče:

1. Osnuje se akcijski odbor brusilcev in steklobruscev s sedežem v Beogradu.

2. Naloga akcijskega odbora je ta, da dobi vezi z vsemi steklobrusci v državi.

3. Glede agitacije naj se najprej razpošlje na vse delavnice okrožnica, v kateri naj bodo označene smernice in cilji delovanja akcijskega odbora.

(Op. uredn. Prosimo vse sodruge, da opozore vse steklobrusce in steklorezce v Sloveniji na ta sklep. V Sloveniji sprejema prijave oblastno tajništvo S. D. Z. J. v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6/II.)

Živilska stroka.

Iz centrale.

Sporočamo vsem podružnicam in funkcionarjem, da je ministrstvo za notranje zadeve — oddelek za Slovenijo — z odlokom Sl. št. 4406/25 z dne 19. avgusta t. l. odobrilo naša nova pravila, ki so bila sprejeta na zadnjem kongresu Osrednjega društva živilskih delavcev in sorodnih strok za Slovenijo, ki se je vršil dne 19. aprila t. l. v Ljubljani.

S tem so stopila nova pravila v veljavo in opozarjamo vse naše podružnice in funkcionarje, da se po njih ravna.

Nova pravila in pravilnik ne predvidevajo v enem kraju ali mestu dveh podružnic, kakor n. pr. podružnico pekov in podružnico pivovarniških delavcev, temveč samo eno podružnico živilskih delavcev dotičnega kraja ali mesta, v katero spadajo vsi živilski delavci, kakor: peki, mlinarji, mesarji, slaščičarji, pivovarniški delavci itd. Nova pravila in pravilnik pač pa predvidevajo profesionalne sekcije, t. j., da si peki in pivovarniški delavci v okvirju podružnice lahko ustanovijo svoje profesionalne sekcije, ako to smatrajo za potrebno.

Radi tega se bodo morali vršiti v onih krajih in mestih, koder obstojata dve podružnici, skupni občni zbori, koder se bo izvolilo skupen odbor. Kraj in čas občnega zbora bo določila centrala sporazumno z dotičnimi podružnicami.

Nova pravila na srezka poglavarstva bo vložila centrala, takoj ko bodo izvršeni občni zbori.

Podrobnejša pojasnila bodo podružnice dobile z okrožnico.

Centralna uprava
Zveze živilskih delavcev Jugoslavije
Ljubljani.

Oblačilna stroka.

Krojači pozor!

Krojaški pomočniki v Splitu se nahajajo v mezdnem gibanju. Mojstri jih hočejo radi tega izpreiti in iščejo pomočnike drugod. Krojaški pomočniki naj ne potujejo v Split, dokler ne javimo, da je mezdno gibanje končano.

Domači pregled.

Stavka v Drvaru.

V zadnji številki »Delavca« smo poročali o stavki delavcev v Drvaru. Šumsko industrijsko podjetje Dobrin-Drvar d. d. je hotelo znižati delavske mezde za 20 do 25 odstotkov in podaljšati delovni čas na 10 ur. Delavci so se tem nameram uprli in 17. avgusta je stopilo 6000 delavcev v stavko. 29. avgusta je podjetje pričelo s pogajanjem, pri katerih je bil dosežen sledeči sporazum: Vsi delavci, ki so v stavki sodelovali, se sprejmejo na delo pod stariimi pogoji. Delovni čas ostane tak, kakor ga predvideva zakon. Mezde se znižajo za 10 odstotkov. Uprava se je nadalje obvezala, da ustanovi svojo oddajališče živil in bo oddajala po nabavnih cenah. 31. avgusta so delavci pričeli z delom.

Novo ležišče soli.

V Črni gori ob planini Vizitor je bilo odkrito nedavno bogato ležišče soli.

Gospodarski kongres v Beogradu.

se bo vršil 19. in 20. septembra. Na dnevnem redu je tudi davčno vprašanje in socialna zakonodaja.

Stavka lesnih delavcev v Zavidoviču.

v Bosni je izbruhnila pri podjetju »Krivaja«. Podjetje je hotelo podaljšati delovni čas za eno uro, radi česar so sklenili delavci stopiti v stavko. Stavka 1200 delavcev.

Mednarodni pregled.

Vprašanje mezd.

Mezde največjega dela nemškega delavstva izdaleka ne dosegajo realne vrednosti predvojnih mezd. Kongres je pozval nemško delavstvo na boj za zadostne mezde. Vse sile morajo biti v tem boju združene. Omenjati je tudi treba važno vprašanje, s katerim se je kongres pečal:

Stavka in strokovne organizacije.

S. Dissmann je povdarjal, da poslanci strokovnih organizacij v parlamentu delujejo z ostalimi poslanci stranke skupno na to, da ustrezajo željam in zahtevam delavstva.

Kongress je proti pričakovanju lepo potekel. Zvezino vodstvo in odbor je sprejelo za njegovo delo od zadnjega kongresa v Leipzigu za svoje delovanje odvezo le proti 3 glasovom komunistov, ki so ostali od 88 komunističnih zastopnikov, ki so bili že na kongresu v Leipzigu v opoziciji.

Pri volitvi novega predsedstva so bili izvoljeni skoro vsi dosedanja člani: ss. Leipart, Gressmann, Kube, Umbreit, Knoll, Eggert in Müller.

Stavka železničarjev.

Železničarji in železniški delavci na progji od Bara do Vir-Pazara so stopili v stavko radi nizkih mezd. Železniška proga je last italijanske delniške družbe.

Delavska trozveza na Angleškem.

Konferenca zastopnikov angleških rudarjev, železničarjev, transportnih delavcev in kovinarjev je končala svoje delo s popolnim uspehom. Tajnik Zveze rudarjev Cook je izjavil, da je konferenca sprejela načrt za novo trozvezo rudarjev, železničarjev, transportnih delavcev in kovinarjev, dočim se bodo ostale strokovne organizacije o osnovani zvezi še posvetovale.

Kongres angleških strokovnih organizacij.

V Scarborough je bil otvorjen 7. t. m. kongres angleških strokovnih organizacij v navzočnosti 724 delegatov, ki zastopajo 4.343.000 članov. Kongresu prisostvujeta tudi dva člana Splošnega Rudarskega Strokovnega Sveta, nadalje zastopniki Zedinjenih držav in iz Meksike, kakor tudi zastopniki Amsterdamske Strokovne Internacionale. Kongres ima predvsem nalogo, da odobri dosedanje delo za upostavitve trozveze, oziroma zveze največjih angleških strokovnih organizacij. Kongres je pozdravil boje, ki jih vodi delavstvo v Indiji in na Kitajskem in jim izrekel svoje simpatije.

Konec stavke francoskih bančnih uradnikov.

Stavkujoči bančni uradniki v Parizu so imeli 7. septembra zborovanje, na katerem so sklenili stavko zaključiti. Ako bi se dogodili radi stavke odpusti, bodo izvedli solidarnostno stavko. Na zborovanju, ki so ga imeli bančni uradniki 8. septembra, so sklenili, da bodo stavko nadaljevali, ker so bančni direktorji njihove predloge za sporazum zopet odklonili. Vlada namerava sedaj sestaviti razsodišče in sicer po enega zastopnika izmed delodajalcev, enega izmed delojemalcev in enega za vlado.

Stavka pekovskih pomočnikov v Celovcu.

Pogajanja med pekovskimi podjetji, oziroma med mojstri in pekovskimi pomočniki se še niso pričela. Stavka traja že šest tednov. Podjetniki so pripravljene pogajati se le pod pogojem, ako se pomočniki izjavijo, da so voljni pričeti z delom 1 uro prej nego predpisuje zakon. Razumljivo je, da na tak lim pekovski pomočniki ne gredo.

Invalidi in vdove v Avstriji.

oziroma njih centralna zveza je vložila pri vladi svoje zahteve, po katerih naj bi vlada odpomogla veliki bedi vojnih žrtev. Vlada je tem zahtevam odrekla. Radi tega je organizacija invalidov poslala svoje zahteve Mednarodnemu uradu dela in Zvezi narodov.

Zmaga belgijskih kovinarjev.

Stavka 60.000 belgijskih kovinarjev je trajala 6 tednov in jekončala z zmago. Podjetniki, ki so zahtevali 5-odstotno znižanje plač, so tekom pogajanj popustili in se bo delo nadaljevalo pod prejšnjimi pogoji. Le prvih 6 dni bodo plače znižane za dva in pol odstotka. Zmaga belgijskih kovinarjev ni le njihova zmaga, temveč je to zmaga mednarodne delavske solidarnosti, ki je do zmage največ pripomogla.

Boj nemških stavbinskih delavcev končan.

Mezdna pogajanja med stavbinskimi delavci in podjetniki v Nemčiji so končala z uspehom. Z zadnjim pogajanjem, ki je trajalo 17 ur, so delavci in podjetniki prepričali pretečo splošno izprtje. V splošnem so stavbinskemu delavstvu plače povišane. Delavstvo je pričelo povsod zopet z delom. Posledic mezdne gibanja delavstvo nikjer ne trpi. Napad na 8-urni delovnik je delavstvo gladko odbilo.

Kongres francoskih strokovnih organizacij.

Ob priliki 30-letnega jubileja obstoja francoskih strokovnih organizacij se je vršil tudi njihov XXIV. kongres. V ospredju kongresnih razprav so bili predlogi komunistične zveze, ki jih je kongres po obširni diskuziji odklonil z 2762 proti 1500 glasovom. V resoluciji, ki je bila k temu vprašanju sprejeta, čitamo n. pr. sledeče:

»Enotnost strokovnih organizacij je nujno potrebna, vendar naj ne bo prisiljena, temveč lojalna in brez postranskih namenov. Ako temu ni tako, je enotnost laž in varanje.«

Gospodarstvo.

Trg železja in jekla.

Izdelki notirajo na našem trgu:

	30 kg	
	10. januarja 1925	28. avgusta 1925
Železo v šipkah	4:10 do 4:20	4:10
Železo obdelano 1 1/2	5:95	5:70
Železo obdelano 2 1/2	5:65	5:30
Žičniki	7— do 7:20	6— do 6:30
Ploščevina strešna	6— do 7:20	5:80 do 7:50
Ploščevina za cevi	7— do 7:50	6— do 7—
Ploščevina za ključavn.	5:20 do 5:40	5—
Ploščevina pocinkana	9:50 do 10:50	7:70 do 9:30
Ploščevina bela	9:50 do 6:20	5:10
Delovi za pluge	11— do 12—	10— do 12—
Okovi za stavb. ključav.	22— do 24—	22— do 24—
Medene kljuge	22— do 80—	21— do 28—
Traverze	4:80	4:20
Fazonirano železo	6—	4:50
Plošče za šted. z 1 luk.	7—	6:20
Plošče za šted. z 2 luk.	7:20	6:80
Krampi in lopate, kovani	17—	15— do 17—
Krampi in lopate, preš.	12—	11— do 12—
Verige	12— do 14—	13— do 14—
Osi za vozove (s tuljač.)	11:50	11:70
Osi za vozove (z matico)	12:50 do 13—	12:50
Peresa za vozove	16—	15—
Vile	12—	11— do 12—
Motike	19—	16:50 do 17—
Jeklo v ovojih	11:80 do 12—	11— do 22—
Kose	27— do 30—	26— do 28—
Srpe	9—	9—
Srpi zobčasti		8— do 9—

Naši grobovi.

Anton Groznik.

V nedeljo, dne 6. septembra t. l. smo spremili k zadnjemu počitku zopet novo žrtev dela, rudarja Antona Groznika. Pokojni je bil dolgoletni član socialistične stranke in naše strokovne organizacije »Zveze rudarjev«, ter se je kot zaupnik delavstva v prejšnji dobi vedno izkazal kot pošten bojevnik za delavske interese. Njegovo prerano smrt je, kakor sto in stotisočim proletarcev, povzročil zločinski kapitalistični sistem s svojo brezobzirno gonjo za dobičkom. Po dvemesečni prestani težki bolezni se je — ne da bi okrevljal, gnan od socialne bede — moral podati predčasno na delo, da pribori košček kruha sebi in za svojo številno družino. A namesto kruha je našel prerano smrt. Padel je z vozičkom vred v 33 metrov globok šaht ter bil na mestu mrtev.

Sodrug Groznik! Prerano Te je utrgala kruta usoda iz naše srede. Zapustil si nas, ki smo Te ljubili; ostaviti si moral svojo ljubo družino, katera ostane sedaj brez svojega najdražjega. Da, zapustiti si moral to dolino trpljenja in prokletstva. Ampak vedi sodrug, da tisoči, ki smo Te spremili k Tvojemu zadnjemu počitku in ki smo ob Tvojem odprtjem grobu s solzami v očeh jemali od Tebe slovo, smo občutili v srcih, kakor moro, vse zlo današnje človeške družbe, katera pije sicer našo srčno kri kot pijavka, nima pa najmanjšega čuta za varstvo našega bednega življenja. Nam vsem je Tvoj odhod od nas memento v spoznanju trpin in v trpinu, kateri nas mora privedi do tiste bratske solidarnosti, ki bo v stanju zrušiti prokletstvo te družbe.

Sodrug! Kličemo Ti v grob: Tvojemu telesu bodi zemljica lahka! Tvoji družini naše sožalje! Tvoj duh pa ostane med nami do popolne zmage pravice nad krivico. Ostali trpini.

Dopisi.

Črna. Podružnica ZRJ v Črni je sklicala dne 30. avgusta t. l. člansko zborovanje, v namenu, da razpravlja o podrobnem delu v organizaciji za povzdigo iste in da prouči položaj rudarjev v svinčnih rudnikih. Zbor je sklenil sledeče: Izvolil se je 14članski propagandni odsek, kateri posluje redno dnevno v društveni sobi konzuma Črna I. od 3. do pol 5. ure popoldne, a ob nedeljah od 9. do 11. ure dopoldne. Ta odbor ima nalogo, da pobira prispevke, vpisuje na novo pristopivše člane, daje v vseh ozirih članom pojasnila in obenem sprejema vse pritožbe članov, ki se nanašajo iz delovnega razmerja ter iste poroča delavskim zaupnikom, da jih rešijo na merodajnih mestih. — Nadalje se je sklenilo, da se ima s 1. septembrom naprej vršiti vsako nedeljo od 11. ure dopoldne članski sestanek v imenovanem prostoru, kjer se bo čitalo delavsko časopisje, knjige, ter razmotrivalo o raznih delavskih vprašanjih itd. — Članstvo naše podružnice in še neorganizirano delavstvo pa pozivljamo, da vzame to na znanje ter da se udeleži teh sestankov in tako skupno z nami bistri svoj razum in spopolnjuje razredno zavest, da tako postanemo zdravi, neustrašeni borci za našo proletarsko stvar, to je, da se dvignemo iz nižin hlapčevstva k svobodnim ljudem v svobodni družbi. — Odbor.

Tržič. Delavstvo tukajšnje predilnice se že dalje časa pripravlja, da izvede volitve svojih zaupnikov po zakonu o zaščiti delavcev. Podjetje se pa — kar je razumljivo — tem volitvam upira, odnosno skuša preprečiti s tem, da se izgovarja na to, da minister za socialno politiko še ni izdal k zakonu o zaščiti delavcev pravilnika, kako se imajo te volitve vršiti, ter da ni primorano dopu-

stiti, izvesti po obratih volitve. Naša organizacija — Splošna Delavska Zveza Jugoslavije — je to zadevo sporočila Delavski zbornici, ki je v tej zadevi posredovala in je bil rezultat ta, da bi se volitve teh zaupnikov izvedlo v sporazumu s podjetjem, nakar je stavilo tudi podjetje svoje predloge. Predlogi podjetja so pa bili taki, da jih organizacija ni mogla akceptirati in se je 24. avgusta vršil v pisarni podjetja razgovor med zastopniki podjetja in zastopniki organizacije ter odposlanci delavstva. Oblastni tajnik SDZJ s. Golmajer je stavil spreminjalni predlog, ki je šel za tem, da bi se predlog podjetja v toliko spremenil, da bi si delavstvo res lahko svobodno izvolilo svoje zaupnike, ker organizacija ne more pristati na to, da bi bili samo oni lahko delavski zaupniki, katere podjetje nominira, odnosno predlaga, in da bi bil predsednik zaupniškega zbora šele odvisen od priznanja podjetja. — Zastopniki podjetja spreminjalni predlog organizacije niso hoteli upoštevati, nakar je s. Golmajer v imenu organizacije izjavil, da organizacija predlog podjetja ne more upoštevati in razgovor se je brezuspešno zaključil. Kaj sedaj? Delavstvo se mora zavedati, da ima zakon o zaščiti delavcev, ki omogoča delavstvu, da si izvoli svoje zaupnike. To, da minister za socialno politiko še ni izdal tozadavnega pravilnika, ni stvar delavstva, ampak stvar ministra za socialno politiko. Delavstvo bo in mora priti do svojih zaupnikov in če je to gg. Glanzmanu, šefu predilnice, in Dr. Elbertu, tajniku te predilnice, všeč ali ne. Zakon je tukaj in delavstvo bo ta zakon branilo. Radi tega pozivljamo vse delavstvo predilnice, da si svojih pravic ne pusti kratiti in da naj vse potrebne priprave za izvedbo teh volitev in če jih podjetje ne pusti izvesti v tovarni, jih naj pa izvede pred tovarno ali pa v svojem lokalni. — Računajmo smo na uvidevnost podjetja, a ker te nismo našli — ravno nasprotno: uvideli smo, da hoče podjetje delavske zaupnike izrabiti samo v svoj prid — smo primerani, da te volitve izvedemo, ne kakor se iste vrše v onih tovarnah, kjer se podjetniki zavedajo pravic in težkega položaja svojega delavstva, ampak tako, kakor jih naši delavci izvajajo v vseh onih obratih, kjer so podjetniki ozkosrčni, rekli bi — reakcionarni.

Kranj. (Jugočeška tkalnica.) Kakor smo že poročali, je tkalnica v Kranju pred časom izvedla glasovanje o podaljšanju delovnega časa od osem na deset ur dnevno, katero je pa Inspekcija dela na intervenciji Splošne Delavske Zveze razveljavila in to radi tega, ker se je ugotovilo, da to glasovanje ni bilo pravilno izvedeno. — Pri ponovnem glasovanju, ki se je vršilo dne 9. tm., je glasovalo 196 delavcev in delavk, na katerem je bilo oddanih: za osemurni delovnik 88 glasov in za deseturni delovnik pa 74 glasov; 34 glasov je bilo pa neveljavnih, katere pa lahko prištejemo k onim, ki so bili oddani za osemurni delovnik, tako da je bilo proti podaljšanju delovnega časa oddanih 122 glasov od celokupnih oddanih 196 glasov. — K izidu tega glasovanja čestitamo celokupnemu delavstvu te tvornice in ga pozivljamo, da v tej težki borbi vztraja!

Žreče pri Konjicah. V nedeljo, dne 30. avgusta, se je vršil I. redni občni zbor podružnice SMRJ, v kateri so včlanjeni skoraj vsi delavci Štajerske Industrijske družbe. Občni zbor je bil dobro obiskan in je na njem poročal o nalogah naše organizacije s. Joža Golmajer iz Ljubljane, ki je med drugim tudi orisal težak položaj delavskega razreda v občini. Referat so navzoči z zadovoljstvom vzeli na znanje. V odbor so bili ponovno izvoljeni sledeči ss.: Anton Rabič, predsednik; Konrad Pajnik, zapisnikar; Franc Bernik, blagajnik; Anton Kerlatec in Anton Ternek, odbornika. V nadzorstvo: Karol Oder in Mihael Juhart. — H koncu se je še razpravljalo o aktualnih zadevah, ki se tičejo delavstva te družbe in je bilo opaziti, da vlada med delavstvom precejšnje zanimanje za vse tendence našega skupnega pokreta.

Razno.

Važno za vajence! Ako ne bodo obiskovali obrtno-nadaljevalne šole, ne bodo oproščeni. Ministrstvo za trgovino in industrijo, oddelek v Ljubljani, je stavilo ministrstvu v Beogradu svoje predloge glede reform obrtnega reda. Predlagalo je, naj postane obrtni pomočnik le vajenec, ki je absolviral z dobrim uspehom obrtno-nadaljevalno šolo. Kdor tega pogoja nima, ne postane pomočnik, nego ostane vedno pomagatelj. Le vajenec z absolvirano obrtno-nadaljevalno šolo se pripusti k pomočniškemu izpitu; mojster pa postane le pomočnik, ki napravi mojstrski izpit. Za podeželske vajence, kjer nimajo nobene obrtno-nadaljevalne šole za obrtne in trgovske vajence, bo učna doba brez po-

mena, ker ne bo dobil učnega spričevala. Brez učnega spričevala pa ne more postati pomočnik in tudi pozneje ne mojster. Opozorjajte vajence povsod in tudi njihove starše in varuhe, da ne bodo pri takih mojstrih in tovarnah delali tri ozir. štiri leta brezplačno kot pomožni delavci. Isto velja tudi za vajenke pri raznih strokah po deželi.

Tečaj za drogeriste.

Ker pri nas nimamo državne šole za drogeriste, dobavljajo drogerije, veledrogerije in sorodna podjetja inozemske delovne moči z izgovorom, da drogeristva pri nas ni, ker nimamo zanj šol. Ob tej priliki je »Savez privatnih nameščencev Jugoslavije« (sekcija nameščencev drogerijskih, kemičnih, parfumerijskih in zdravstvenih podjetij) načel vprašanje ustanovitve zasebnega tečaja za drogeriste. Predpriprave so v teku in se bo tečaj pričel z začetkom že v jeseni, ako se prijavi zadostno število interesentov.

Drugače bo ta korak »Saveza privatnih nameščencev Jugoslavije« imel dobro posledico, da se bo na podlagi privatne iniciative zganila tudi naše vlada in prišla na misel, da upošteva današnje potrebe in reši vprašanje drogerijske šole in zaseda s tem naši domači delovni moči v tej stroki zaslužek.

Vsa pojasnila o tem vprašanju daje glavni sekretariat »Saveza privatnih nameščencev Jugoslavije« v Zagrebu, Petrinjska ulica 40/I.

Objave.

»Svoboda II« v Zagorju priredi v nedeljo, dne 20. septembra 1925 svoj I. telovadni nastop. Spored: 1. Zbirališče na prostem pred dvorano g. Michelčiča ob 11. uri. Sprejem z vlakom došlih gostov na postaji ob 1.56 in 13.11 uri. 3. Odhod na telovadni prostor, kjer bodo pozdravni govori. 4. Ob 3. uri telovadba (proste vaje in na orodju). 5. Po telovadbi prosta zabava s petjem, plesom, šaljivo pošto itd. Vstopnina 6 Din. Vljudno se vabi vsa delavska strokovna, kulturna in politična društva, kakor tudi vse prijatelje in znance iz bližnje in daljne okolice na to prvo prireditev podružnice »Svobode« v Zagorju. Zabave in postrežbe v jedi in pijači ne bo manjkalo. V nedeljo, dne 20. t. m. na veselo svidenje!

Izjava.

Podpisani obžalujem, da sem v stavki ljubljanskih krojačev bil stavkokaz, ker sem bil v stavkolomstvo z grožnjo zapeljan. Prosim, da se mi to oprostijo in da se me zopet sprejme v organizacijo oblačilnih delavcev.

Alojz Muršič, krojaški pomočnik trvdke Parpar v Ljubljani.

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Gosposvetska c. 2.

Najboljši šivalni in pletilni stroji

iz tovarne v Lincu. - Ustanovljena leta 1867.
Vezenje poučuje brezplačno

Konstrukcija Izborna!

Izvištev elegantni!

Pisalne stroje „Adler“ in „Uranla“.

Iz prvih tovarn „Dürrkopp“, „Styria“, „Kolesa“, „Waffenrad“ in „Steyer“. Posamezni deli koles in šivalnih strojev. 10 letna garancija.

Daje kolesa in stroje tudi na obroke!

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.

Ustan. 1898 MARIBOR, TRŽAŠKA C. 36—38 Telefon 324
MODERNO IN HIGIENSKO UREJENA PEKARNA

Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pečivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju pečiva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih pečiva na zavarovalno znamko D. P.

Sodrug!

Zahtevajte po vseh
brivnicah, kavarnah,
gostilnah „Delavca“!
„Delavec“ naj ne
manjka v nobenem
javnem lokalni!

Izjava.

Podpisani Točaj Mato, stavbinski delavec v Litiji, obžalujem, da sem se dne 24. julija 1925 o bivšem blagajniku organizacije stavbinskih delavcev, podružnice v Litiji, s. Ludo Gajšek izrazil v tem smislu, kakor da bi bil on nekorektno postopal z organizacijskimi znamkami. Izjavljam, da sem se prepričal, da je s. Ludo Gajšek glede zgoraj omenjenih znamk popolnoma pravilno postopal in da sem mu z zgornjo trditvijo delal krivico, ki jo s to na moje stroške priobčeno izjavo popravljam ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe proti meni.

V Litiji, dne 11. septembra 1925.

Točaj Mato.

Kaj se govori?

Po svetu se govori, da je čudna ta-le stvar: »Orjuna« preganja klerikalce in farje kot ščurke, obenem pa naroča pri njih ilustrovane številke. — »Jugometalija« pa prodaja monštrance in kadilnice za klerikalce in farje, inserira pa pri Orjunaših fijakarske lampe. Čudna pa ni ta reč: če prodajalec monštranc, kadilnic in fijakarskih lamp predveduje in beseduje na Brezjah. Le v Frankfurt ne sme in ne bi smel!

Strokovna komisija za Slovenijo

opozarja zaupnike in funkcionarje, da ima v zalogi sledeče brušure: **Postanek in razvoj strokovnih organizacij v Avstriji.** Prvi zvezek knjižnice Strokovne komisije. Obsega 40 strani. Cena 5 Din. **Socialna zakonodaja v naši državi.** Drugi zvezek knjižnice Strokovne komisije. Obsega 64 strani. Cena 5 Din. **Strokovne organizacije GRSJ v Sloveniji.** Tretji zvezek knjižnice Strokovne komisije za Slovenijo. Obsega 24 strani in tri litografske tabele o članskem gibanju, o gibanju članskih prispevkov in o gibanju tedenskih zaslužkov. Cena 10 Din. **Radniški sindikalni pokret.** Izdal Glavni Radniški Savez Jugoslavije v Beogradu. Obsega 88 strani ter podaja celoten pregled o strokovnem gibanju v naši državi. Cena 15 Din. **Štatut in poslovni pravilnik GRSJ.** Izdal GRSJ v Beogradu. Obsega 24 strani. Cena 10 Din. **Karl Marx: Mezdno delo in kapital.** Prevedel C. Štukelj. Cena izvodu 5 Din. — Brošure se naročajo pri Strokovni komisiji za Slovenijo v Ljubljani, Šelenburgova ulica 6/II.

Izdajalec je:

Kdor obupuje!
Kdor čaka ob strani!
Kdor pušča izkrvaveti druge!

V imenu GRSJ.: Izdajatelj: Franc Svetek. — Odgovorni urednik: Alojzij Čeh. — Tisk Ljudske tiskarne, Maribor.

Zahvala.

Vsem sodrugom, prijateljem in znancem, ki so spremili mojega pokojnega moža

Franc-a Kutčer

na njegovi poslednji poti, se v svojem imenu in v imenu svojega sina najprisrčneje zahvaljujem.

Najtoplejša zahvala posebej še požarni brambli za njeno požrtvovalnost in mojemu pokojnemu možu izkazano čast v zadnje slovo, nadalje kovinarski godbi in pevskemu društvu iz Guštanja za ganljive žalostinke in Delavski telovadni enoti iz Guštanja za spremljanje na zadnji poti. Najlepša hvala tudi vsem darovalcem lepih vencev in šopkov in ostalim znancem, ki so pokojnika spremili v tako velikem številu na pokopališče. Vsem najlepša hvala!

V Guštanju, dne 1. septembra 1925.

Žalujoča

Franc Kutčer
sin.

Kati Kutčer
žena.

K - olinska
- ikorija
je res
II *Jakodobra!*

Radi izborne kvalitete Vam priporočamo nabaviti si za jesen in zimo

Karo-čevlje

Lastne delavnice --- Solidne cene.

Maribor, Koroška cesta 19

Je najbolje je najceneje.

Štampilje

iz kavčuka in kovine, etikete, vsakovrstne graverske izdelke priporoča Industrijskim podjetnikom in obrtnikom

Anton Černe Ljubljana

Dvojnosladna
ržena - ŽIKA - ječmenova

je najboljša in zato najcenejša.